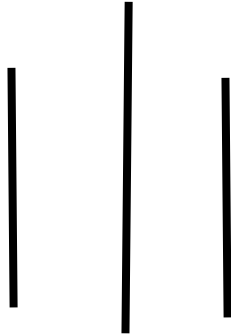

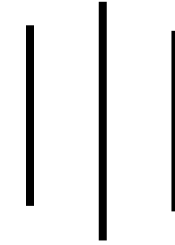

आर्थिक वर्ष २०७८/०७९को
आय तथा व्ययको अनुमान
बजेट वक्तव्य

आठविसकोट नगरपालिका, रुकुम (पश्चिम)
कर्णाली प्रदेश, नेपाल
२०७८

नगर सभाको बैठकमा मिति २०७८ साल असार १० गते
विहिवार नगर उप प्रमुख श्री गीता नेपालीले प्रस्तुत गर्नु
भएको

आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को
बजेट वक्तव्य

आठविसकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, रुकुम (पश्चिम),
कर्णाली प्रदेश, नेपाल
२०७८

प्रारम्भ

१. कोभिड-१९ जस्तो शताब्दीकै सर्वाधिक त्रासदीपूर्ण माहामारीको सामना गर्दै आर्थिक तथा सामाजिक जीवनका सबै पक्षहरूलाई पुनः गतिशिल बनाउन सकिने दृढ विश्वासका साथ आर्थिक वर्ष २०७८/०७९को कार्यक्रम तथा बजेट प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु । यस अवसरमा यो माहामारीबाट ज्यान गुमाउनु हुने नगरपालिकामा हल्का सवारीचालक पदमा कार्यरत श्री जैखर वि.क. लगायत ७ जना नगरवासी तथा देश भरी ज्यान गुमाउने करिब ९ हजार नागरिक प्रति हार्दिक श्रदान्जली व्यक्त गर्दछु । साथै शोकाकूल परिवारजनहरूमा गहिरो समबेदना व्यक्त गर्दछु । संक्रमित भई अस्पताल तथा घरमै महामारीको सामना गरी रहनु भएका नागरिकहरूको सिध्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । संकर्मितहरूको उपचारमा अहोरात्र खटिनु हुने स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मी, एम्बुलेन्स चालक तथा सरसफाईकर्मीहरू प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।

२. नेपालको संविधान (२०७२) ले स्थानीय तह गठन गरेपछिको हाम्रो कार्यकालको यो पाँचौं तथा अन्तिम बजेट वक्तव्य पेश गर्न उपस्थित भएको छु । यस अवसरमा सर्वप्रथम नेपालको सार्वभौमिकता, अखण्डता, संघिय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, समानुपातिक समावेशिकता, धर्म निरपेक्षता र सामाजिक न्यायका लागि भएका विभिन्न ऐतिहासिक संघर्षहरूमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नु हुने महान सहिदहरूको स्मरण गर्दै उहाँहरू प्रति हार्दिक श्रदान्जली व्यक्त गर्दछु । यस क्रममा घाइते, अपाङ्गर वेपत्ता भएका योद्धा तथा सहिद परिवारजन प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु ।
३. संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई संस्थागत गरी त्यसको लाभ प्रत्येक नगरवासीसम्म पुऱ्याउने हाम्रो दायित्व पूरा गर्दै आर्थिक, सामाजिक संरचनाको विकास गर्दै ग्रामिण अर्थतन्त्रको वृद्धि गर्ने दिशातर्फ आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम लक्षित रहेको छ ।
४. बजेट तर्जुमा गर्दा मैले नेपालको संविधान, नेपाल सरकारको १५ औं योजना, कर्णाली प्रदेशको प्रथम

पञ्चवर्षिय योजना, दिगो विकासका लक्ष्यहरु, आठविसकोट नगर कार्यपालिकाका नीति तथा कार्यक्रम, विनियोजन विधेयक, २०७८ को सिद्धान्त, उद्देश्य, प्राथमिकता र प्रमुख नीतिहरुमा नगरवासी, विभिन्न संघसंस्था, माननीय सदस्य ज्यूहरुबाट प्राप्त प्रमुख सुझावहरुलाई मार्गदर्शन र प्रमुख आधार बनाएको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

५. अब म आठविसकोट नगरपालिकाको चालु आ.व. २०७७/०७८ को खर्च प्रगतिको संक्षिप्त समिक्षा प्रस्तुत गर्दछु ।

६. चालु आ.व. २०७७/०७८ मा ९१ करोड १४ लाख ७५ हजार खर्च अनुमान गरिएकोमा आर्थिक वर्षको अन्तिमसम्म ८५ करोड अर्थात् ९३ प्रतिशत बजेट खर्च हुने देखिएको छ । जसम मध्ये पूजीगत तर्फको खर्च ८१ प्रतिशत पुग्ने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

७. कोभिड-१९ को कारणले अन्तिम चौमासिकमा देशव्यापी भएको लकडाउन/निषेधाज्ञाका कारण

पूजीगत खर्चको शतप्रतिशत लक्ष्य हासिल गर्न नसकिएको हो ।

८. चालु आ.व. मा विभिन्न दूरदराजका गाउँहरुमा मोटर बाटो पुऱ्याउने, नगरपालिकाको केन्द्र तथा केही वडाहरुमा विद्युतको केन्द्रिय प्रसारण लाईन पुऱ्याउने, केही साना ठूला खानेपानी तथा सिचाई आयोजनाका कार्य सम्पन्न भएका छन ।

९. यसै गरी विभिन्न विद्यालयहरुको पक्की भवनहरु निर्माण गर्ने कार्यहरु अगाडी बढी सम्पन्न हुने चरणमा छन । आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रका भवन, १५ शैयाको नगर अस्पतालको भवन निर्माण सम्पन्न हुदैछन ।

१०. आ.व. को दोस्रो चौमासिकको अन्तमा देखा परेको कोभिड १९ को दोस्रो लहरको महामारीले नगरवासीलाई व्यापक रूपले संक्रमित गरेकोमा कोभिड प्रतिकार्यहरुको कार्यान्वयन तथा कोभिड अस्पतालको सञ्चालन गरि महामारीको कुशलतापूर्वक सामना गरीरहेका छौं ।

११. आत्रेय ऋषि मन्दिर र लक्ष्मीनारायण मन्दिरको डिजाइन स्टिमेट तयार गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली अनुसार ठेक्का व्यवस्थापन कार्य अघि

बढेको छ । साईकुमारी मन्दिरको निर्माण कार्य सम्पन्न हुदैछ ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म, नगरपालिकाको विद्यमान अवस्थाको यथार्थ अवस्था प्रस्तुत गर्दछु:

१२. कर्णाली प्रदेश कै सबै भन्दा ठूलो यस नगरपालिका जैविक तथा भौगोलिक विविधताले भरिपूर्ण रहेको छ । यस नगरपालिकामा जंगल, जडिबुटी, जलश्रोत प्रशस्त मात्रामा रहेकोछ । यी श्रोतहरूको समुचित र योजनाबद्ध प्रयोगबाट समाजवाद उन्मुख सम्बृद्धि प्राप्त गर्न सकिने प्रचुर संभावना रहेको छ । विशाल भूगोलमा फैलिएको यस नगरपालिकामा फलफूल खेती तथा पशुपालनको पनि राम्रो सम्भावना रहेको छ ।

१३. रुकुम (पश्चिम) जिल्लाको ४६ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको यस नगरपालिकामा औषत जनघनत्व ६५ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ । कर्णाली प्रदेशको औषत जनघनत्वको हाराहारीमा रहेको छ ।

१४. बहुआयामिक गरिवीको दर यस नगरपालिकाको ४५ प्रतिशतको हाराहारीमा रहेको छ । यो दर कर्णाली

प्रदेशकै बराबरीमा रहेको छ । यस अर्थमा यो नगरपालिका रुकुम (पश्चिम) को कर्णाली जस्तै हो ।

१५. गरिबि, कुपोषण, बेरोजगारी, लैङ्गिक तथा घरेलू हिंसा, सामाजिक तथा जातिय विभेद जस्ता समस्याहरू पनि विद्यमान रहेका छन् ।

१६. उत्पादकत्व, बचत, मानव विकास, औसत आयु, प्रति व्यक्ति आय आदि सबै सूचकहरूमा यस नगरपालिका देशको औसत अवस्था भन्दा न्युन रहेको छ । र कोभिड महामारीको कारणले यी सुचकाङ्कहरू अझै घट्न सक्ने जोखिम रहेको छ । भौगोलिक विकटताले मानव विकास सुचकाङ्कमा सुधार गर्न थप कठिनाई उत्पन्न गरेको छ ।

१७. यी उल्लेखित अवस्थाहरूको बाबजुद, उच्च मनोबलका साथ जनताको एकता, श्रम, उत्पादन र संघर्षको नेतृत्व गर्दै समाजवादको जग खडा गर्न सकिने दृढ विश्वास लिएको छु ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०७८।०७९ को वजेटका मुख्य उदेश्यहरू प्रस्तुत गर्दछु:

१८. समाजवाद उन्मुख आर्थिक तथा सामाजिक व्यवस्थाको जग सिर्जना गर्ने यस बजेट मुख्य लक्ष्य हासिल गर्न देहाय बमोजिमका उद्देश्यहरू निर्धारण गरेको छु ।

१९. शिक्षा प्रणालीको समग्र सुधार गर्दै उत्पादनशील तथा संस्कारयुक्त नागरिक निर्माण गर्ने,

२०. स्वास्थ्यमा सक्षम प्रणाली तथा पूर्वाधार विकासमा सुधार गरी कोरोना लगायतका सबै आधारभूत स्वास्थ्य समस्याको सामना गर्न सक्षम बनाउने ।

२१. सडक तथा सडक पुलहरूको निर्माण तथा सार्वजनिक यातायातको व्यवस्था गरी जनताको आर्थिक तथा सामाजिक गतिविधिलाई सहज र तीव्र बनाउने ।

२२. कृषि क्षेत्रको विकास गर्दै कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर तथा निर्यातमुखी बनाउने ।

२३. कृषि, उद्योग, खनिज, वन तथा वातावरण लगायतका क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादत्व वृद्धि गरी खाद्य अधिकार, खाद्य सम्प्रभुता सहितको खाद्य सुरक्षा तथा पोषण सुनिश्चित गर्ने, साथै ती क्षेत्रबाट रोजगारी एवम् स्वरोजगार सृजना गरी स्थानीय समूदायको आयआर्जन वृद्धि गर्ने ।

२४. सामाजिक समावेशीकरण, सामाजिक सुरक्षा, सामाजिक सद्भाव र सामाजिक सहिष्णुता सहित आम सामाजिक, साँस्कृतिक रूपान्तरणको प्रक्रियालाई तीव्र बनाउने ।

२५. नगरपालिका क्षेत्र भित्र हर प्रकार प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित विपदहरूको सामना गर्ने,

सभाध्यक्ष महोदय,

२६. बजेटका यी उल्लेखित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न मैले देहायका क्षेत्रगत तथा कार्यक्रमगत प्राथमिकताहरू निर्धारण गरेको छु ।

क. विद्यालयको भौतिक पूर्वाधारहरूको तीव्र रूपमा निर्माण गर्ने र गुणस्तरीय शिक्षाको लागि आधार तयार गर्ने । कोरोना महामारीले शिक्षा क्षेत्रमा पार्न सक्ने प्रभावको न्यूनीकरणको लागि विभिन्न वैकल्पिक व्यवस्था अँगाल्दै बालबालिकाको पढाई सुनिश्चित गर्ने

ख. स्वास्थ्य पूर्वाधारको निर्माण तथा व्यवस्थापन कार्यलाई यथाशक्य छिटो गर्दै आधारभूत स्वास्थ्यको संरक्षण तथा कोभिड महामारी एवम् सबै

प्रकारका सरुवा रोगहरुको सामना गर्न योग्य बनाउदै नगरवासीको जीवन रक्षा गर्ने।

ग. कृषि, उद्योग र पर्यटन क्षेत्रका कामहरुलाई तीव्र बनाई ग्रामिण अर्थतन्त्रलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।

घ. सडक पूर्वाधारको विकासलाई तीव्र बनाई ग्रामिण क्षेत्रको आर्थिक गतिविधिहरुलाई सहज बनाउने ।

ड. कर्मचारी, जनप्रतिनिधि लगायतको कार्य सम्पादन क्षमता वृद्धी गरी सुशासनको प्रवर्द्धनमा जोड गर्ने ।

च. जनताको एकता, श्रम, उत्पादन र सामाजिक, सांस्कृतिक रुपान्तरणको अभियानलाई तीव्र बनाउने ।

अध्यक्ष महोदय,

यी उल्लेखित उद्देश्य र प्राथमिकताहरुलाई कार्यान्वयन गर्न देहाय बमोजिम क्षेत्रगत बजेट विनियोजन गरेको छु ।

१) सामाजिक बिकासको क्षेत्र

क. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद क्षेत्र:-

२७.कोभिड-१९ को कारण विद्यालयहरु बन्द रहेकोमा, कोभिड-१९ विरुद्धको खोप शुरु भैसकेको तथा क्रमशः शिक्षकहरुमा समेत खोप दिन थालिएकोले

जति सक्यो छिटो सहज स्थिति सिर्जना गरि

विद्यालयहरु संचालनमा ल्याउने प्रबन्ध गरिनेछ ।

सार्वजनिक विद्यालयहरुलाई गुणस्तरीय शिक्षाको केन्द्र बनाईनेछ । सार्वजनिक विद्यालयको समग्र सुधारका

लागि नतिजामूलक अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा

पृष्ठपोषणलाई थप सुदृढ गर्न तथा सबै विद्यालयको शैक्षिक

तथा ब्यवस्थापकीय कार्यहरुलाई एकरूपतामा

लैजान शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण केन्द्रलाई परिचालन गरिनेछ । सबै वडामा कम्तिमा १/१ वटा १० कक्षा

सम्मको पढाई हुने विद्यालय स्थापना गरिनेछ । कक्षा

६ सम्म यहि शैक्षिक सत्रमा स्थानीय पाठ्यक्रममा

आधारित पाठ्यपुस्तकको निर्माण गरि कार्यान्वयन गरिनेछ । शाइकुमारी माध्यमिक विद्यालय

रोकाजाखेत, प्रस्तावित माध्यमिक साजेबगर, गोरखनाथ आ.वि. पाटागाउँ, ज्ञानोदय मावि चौतारा, मालिका आवि

छिमी, सरस्वती मावि मिग्री, भानुभक्त आवि

औलिगाउँ, सिर्जना आवि घर्तिगाँउ, लोककल्याण आवि सन, जनता मावि झिनचौर, हरी प्रावि घोरिलास, आवि

बल्दे, आवि घाँटीगौरा, जनजागरण मावि गाँउबारी,

जनविकास मावि टाकुरा र आवि फर्साचौरका

विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधार निर्माणको प्रक्रियालाई

यो वर्ष संघ र प्रदेश सरकारको साझेदारी र समन्वय निर्माण कार्य सम्पन्न गरिनेछ ।

२८. आर्थिक बिकास तथा सामाजिक सेवाका क्षेत्रमा विशेषज्ञ जनशक्तिको आवश्यकता पूरा गर्न कृषि तथा वन पर्यावरण, विज्ञान तथा प्रविधि चिकित्सा, आयुर्वेद, पर्यटन, ईन्जिनियरिङ्ग लगायतका विशिष्टीकृत विधामा उच्च शिक्षा अध्ययनको लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था जारी राखिनेछ । कोभिड-१९को संक्रमणबाट मृत्यु भएका परिवारका छात्रछात्राको शिक्षा प्राप्तिको अधिकार संरक्षित गर्न छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।

२९. विद्यालय उमेरका सबै बालबालिका विद्यालयमा हुने सुनिश्चित गरिनेछ । "बालबालिकालाई विद्यालय ल्याऔ र पढाईमा टिकाऔ" कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाई नगरपालिका भर अभिभावक शिक्षा सञ्चालन गरिनेछ । बालबालिकाको पोषण स्तरमा सुधार ल्याउन र शैक्षिक सत्र पुरा नगरी बीचमा नै कक्षा छोडने समस्या समाधान गर्न सार्वजनिक विद्यालयका कक्षा ५ सम्मका सबै

बालबालिकालाई दिवाखाजा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।

३०. हरेक माध्यमिक विद्यालयहरूमा क्रमशः विज्ञान प्रयोगशाला स्थापना गरिनेछ । प्राविधिक जनशक्तिको अभाव हटाउन प्राविधिक शिक्षालयहरूलाई थप मद्दत गरिनेछ । कृषि प्राविधिक शिक्षालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको नेतृत्वमा कृषि फर्म स्थापना गरि सञ्चालन गरिनेछ ।

३१. सार्वजनिक माध्यमिक विद्यालयमा क्रमशः सुचना प्रविधि प्रयोगशाला र ईन्टरनेट सुविधा पुर्याई शिक्षामा आधुनिक प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिईनेछ ।

३२. राडीज्यूलामा प्रस्तावित मेघा विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको सहभागितामा कृषि तथा अन्य साना उपभोग्य वस्तु उत्पादन गर्ने व्यवसाय तथा उद्योग सञ्चालन गरिनेछ ।

३३. माध्यमिक तहका विद्यार्थीहरूलाई दैनिक पठनपाठनको अतिरिक्त विविध नगरस्तरिय प्रतियोगिता, खेलकुद र संगित लगायतका अतिरिक्त क्रियाकलापमा सहभागी हुन प्रोत्साहित गरिनेछ ।

३४. नगरपालिका क्षेत्रका विद्यालयमा रहेको शिक्षक कर्मचारीको अभावको परिपूर्ति गर्न नगरपालिकाले व्यवस्था गरेको करार शिक्षक/कर्मचारीहरूको प्रबन्धलाई जारी राखिनेछ ।
३५. बाल शिक्षा तर्फका शिक्षकहरूको तलबको व्यवस्था संघिय सरकारले तोके अनुसार हुने र अन्य सबै तहका करार शिक्षक/कर्मचारीहरूको प्रोत्साहनका लागि मासिक दुई हजार तलब वृद्धि गरिनेछ ।
३६. विद्यालयको सर्वपक्षीय विकासका लागि विद्यालयमा कार्यरत प्रधानाध्यापक, शिक्षक/कर्मचारी र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूलाई क्षमता विकास तालिमका अतिरिक्त स्थलगत भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।
३७. सार्वजनिक निर्माणमा युवाहरूको सहभागिता र नेतृत्व स्थापना गर्न विशेष पहल गरिनेछ । प्रधानमन्त्री तथा मुख्यमन्त्रि रोजगार कार्यक्रममा युवा सहभागितामा जोड गरिनेछ । उद्योग ,ब्यवसाय आदिमा युवा शक्तिको परिचालन गरिनेछ । विद्यालय स्तरिय खेल प्रतियोगिताहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ । खेल मैदानहरूको निर्माण, खेल सामग्रीहरूको बितरण आदि कार्यक्रम गरिनेछ ।

३८. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद लगायतका उपरोक्त कार्यक्रमहरू संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा सम्पन्न गर्न रु. २६ करोड १७ लाख विनियोजन गरेको छु ।

ग. स्वास्थ्य क्षेत्र:-

३९. स्वास्थ्य नै जीवन हो भन्ने आदर्श वाक्यलाई आत्मसाथ गर्दै सबै नगरबासीको पहुँचमा विस्तार भएको स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय र भरपर्दो बनाइनेछ । विश्वलाई नै आतङ्कित बनाइरहेको कोभिड-१९ को महामारीले यस नगरपालिकालाई पनि सताइरहेको छ । महामारीबाट आम नगरबासीको जीउ धनको सुरक्षा गर्न महामारी नियन्त्रणका लागि आवश्यक तयारीका सबै कार्य गरिनेछ । नगर अस्पतालमा भौतिक पूर्वाधार तथा औजार उपकरण व्यवस्थित गरी विशेषज्ञ सेवा थप गरिनेछ । विशेषज्ञ सेवा सुचारु भएका आँखा उपचार, आयुर्वेद सेवालाई थप व्यवस्थित बनाउदै थप सेवाको रूपमा हाडजोर्नी सि. एस.र दाँत उपचार सेवा समेत संचालनमा ल्याइनेछ । आठविसकोट नगर अस्पताललाई टिचिड अस्पतालको स्वरूपमा

बनाई प्राविधिक स्वास्थ्य विषयको पठनपाठन हुने व्यवस्थाको लागि पहल थालिनेछ ।

४०. सबै स्वास्थ्यकर्मी र स्वास्थ्य संस्थाको मापदण्ड निर्माण गरि लागु गरिनेछ र स्वास्थ्यप्रद ज्ञान, सीप, धारणा र व्यवहारको अवलम्बनका लागि स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरिनेछ । टेलिमेडिसिन सेवालाई गोतामकोट, स्यालाखदी र ज्यामिरकोटमा रहेका स्वास्थ्य चौकीहरूमा विस्तार गरिनेछ । गोतामकोट र स्यालाखदि स्वास्थ्य चौकीलाई ल्याव र यु.एस.जी. तथा सःशुल्क फार्मेसी सेवा सहितको बनाइनेछ ।

४१. नगर अस्पतालको लागि थप एउटा एम्बुलेन्स खरिद गरी संचालनमा ल्याइनेछ । नगरपालिकाका सबै घर परिवारलाई स्वास्थ्य विमा कार्यक्रममा आवद्ध गरी सुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा पुर्याइनेछ । बिपन्न परिवारको लागि स्वास्थ्य विमा गरिदिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । सबै नागरिकको ब्लड प्रोफाइल तयार गरि भैपरि आउने आपतकालीन अवस्थाको लागि रगतको सहज आपूर्ति हुन सक्ने गरी आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ ।

४२. स्वास्थ्य क्षेत्रका उपरोक्त कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नका लागि रु ११ करोड ७७ लाख विनियोजन गरेको छु ।

घ. सामाजिक सुरक्षा तथा समावेशीकरण क्षेत्र :-

४३. “विभेद रहित सामाजिक मुल्य मान्यता र संस्कृति, समावेशी तथा समन्यायिक समृद्धि” भन्ने नारामा केन्द्रित हुदै सामाजिक सुरक्षा तथा रूपान्तरण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू अगाडि बढाइनेछ । बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्तिहरू, वृद्ध-वृद्धाहरू लगायत लक्षित वर्गको संरक्षण, सशक्तिकरण र क्षमता विकासका लागि सामाजिक सुरक्षा र सम्मानको व्यवस्था गरिनेछ ।

४४. सदियों देखि पछी पारिएका महिला, दलित बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक रूपान्तरणमा बिशेष जोड दिइनेछ । बाल दिवस, अपाङ्गता दिवस, नारी दिवस तथा लैंगिक हिंसा विरुद्धका जनचेतनामूलक दिवसीय कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी, फलदायी तथा परिणाममुखी बनाइनेछ ।

४५. नगरपालिकामा गठित विभिन्न महिला सहकारी तथा समुहलाई सकृय, जुझारु बनाउन विभिन्न सीपमुलक

तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धी गराई रोजगारी र आयआर्जनमा जोड दिइनेछ । महिलाहरुलाई शसक्तीकरण गर्न विभिन्न कार्यक्रम, तालिम गोष्ठी गर्नको लागि महिलाहरुको नगर स्तरिय आफ्नै भवन निर्माण गरिनेछ ।

४६. सहिद तथा बेपत्ता योद्धाका परिवारहरुलाई कर्णाली प्रदेश सरकारले मासिक रु. २ हजार निर्वाह भत्ता उपलब्ध गराएकोमा नगरपालिकाले रु. १ हजार थप गरी मासिक रु. ३ हजार उपलब्ध गराईनेछ ।

४७. टुहुरा बालबालिका, विशेष क्षमता भएका बालबालिकाहरुको संरक्षण एवम् पठनपाठनको आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

४८. महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, पिछडीएको क्षेत्रका अगुवा कार्यकर्ताहरुको क्षमता विकासको लागि तालिम तथा भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।

४९. बालविवाहलाई अन्त्य गरिनेछ । जातिय विभेदको अन्त्य गर्न उमेर पुगी विवाह गर्ने जोडीहरुलाई सम्मान तथा पुरस्कृत गरिनेछ । समाजमा जगेडिएर रहेका महिला विरुद्धका विभिन्न कुरिती, कुसंस्कार विरुद्ध रेडियो कार्यक्रम, विज्ञापन र सडक नाटक

जस्ता कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष तथा बालहित संरक्षण कोष सञ्चालन गरिनेछ ।

५०. अतिगरिव एकल महिलाहरुको जिविकोपार्जनका लागि अनुदान रकमको व्यवस्था गरिनेछ । विभिन्न स्तरका महिलाहरुका लागि क्षमता अभिवृद्धी तथा नेतृत्व विकास जस्ता तालिमहरु संचालन गरिनेछ । हिंसाबाट पिडीत महिलाहरुलाई मनोपरामर्श सेवाको व्यवस्था गरिनेछ ।

५१. नगरपालिका भित्रका दलित, जेहेन्दार र मेधावी विद्यार्थीहरुलाई सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थानहरुको प्रतिष्पर्धात्मक परिक्षामा सफल बनाउन लिङ्ग भूगोल र सबै क्षेत्र समेट्ने गरी प्रतिष्पर्धात्मक तयारी कक्षा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरेको छु ।

५२. महिला तथा समावेशीकरण क्षेत्रका उपरोक्त कार्यक्रमहरु सञ्चालनका लागि मैले रु. १ करोड २० लाख रुपैया विनियोजन गरेको छु ।

ड. विपद व्यवस्थापन:-

५३. नगरपालिका क्षेत्र भित्र कोभीड १९ को संकट जारी रहेको तथा आगामी दशैं तिहार जस्ता चाडपर्वहरुमा

संक्रमणको दर उच्च हुन गई जनधनको क्षति हुन सक्ने सम्भावना प्रबल रहेकोले आवश्यक सतर्कता तथा पूर्व तयारीका कामहरू प्राथमिकताका साथ गरिनेछ ।

५४. भौगोलिक स्वरूपको कारण नगरपालिकाका सबै वडाहरू बाढी पहिरोको उच्च जोखिममा रहेकोले जोखिम न्यूनिकरण र रोकथामको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
५५. विपदजन्य परिस्थितिबाट नोक्सानमा परेका घरहरूको पुनर्निर्माण तथा फुसको छानाको कारण असुरक्षित रहेका घरहरूमा टिनको छाना लगाउने सुरक्षित नागरिक आवास कार्यक्रमलाई तीव्रता दिइनेछ ।
५६. विपदमा परेका नगरवासीहरूको उद्धार तथा राहतमा विशेष जोड गरिनेछ ।
५७. विपद व्यवस्थापनका उपरोक्त कार्यहरूका सञ्चालनका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वय र साझेदारीमा रु. २ करोड ५० लाख खर्च हुने विनियोजन गरेको छु ।
- च. वन-वातावरण, भू-संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन:-

५८. नगरपालिका भित्रको खास वन क्षेत्रको खास उत्पादनको अध्ययन गरिनेछ । औषधीजन्य, मसलाजन्य, रेसादार र काष्ठजन्य वन पैदावार कुन क्षेत्रमा, के-कति छ ? त्यसको व्यावसायिक उत्पादनको सम्भाव्यता अध्ययन गरि प्रतिवेदन तयार गरिनेछ ।
५९. सार्वजनिक निर्माण कार्यले वातावरणमा पारेको नोक्सानीलाई कम गर्न वृक्षारोपण, तटबन्ध निर्माण आदीमा जोड गरिनेछ ।
६०. आम वातावरण स्वस्थ राख्न वास प्लान को कार्यान्वयनमा जोड गरिनेछ । जलवायू अनुकूलन सम्बन्धी विभिन्न गतिविधीहरू सञ्चालन हुनेछन ।
६१. नगरपालिकाका घना बस्तीहरूमा ढल निकासको प्रबन्ध गरिनेछ । नगरपालिकाको केन्द्र रहेको बजार क्षेत्रको फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि उपयुक्त स्थान छनोट गरी ल्यान्डफिल्ड साईट निर्माण गरि सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
६२. वन-वातावरण, भू-संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी उपरोक्त कार्यक्रमहरूका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा काम गर्ने गरी आवश्यक रकम व्यवस्था गरेको छु ।

२) पूर्वाधार बिकासको क्षेत्र:-

क. सडक, यातायात तथा पुल-पुलेसा:-

६३. नगर भित्रका सबै सडकको समयमै मर्मत संभार गरिनेछ । दाँजे-खदि सडक निर्माण गर्न विशेष पहल गरिने छ । वडा नं. १ र २ लाई यसै वर्ष भित्र जोड्ने प्रयास केन्द्रित गरिनेछ । पहाडा, घर्तिकाँडा, पाटागाउ, छिमि, जागे जलिगार जस्ता दुर दराजका गाउँहरू सम्म सडक संजाल पुर्याउन निर्माण कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
६४. लामो सूची अन्तर्गतका झोलुङ्गे पुलहरूलाई प्राथमिकताको आधारमा निर्माण कार्य जारी राखिनेछ ।
६५. नगरपालिका भित्रको सार्वजनिक यातायातको असहजता तथा कठिनाई हटाउन नगरपालिकाले केहि मुख्य रुटमा बस सेवा संचालन गरिनेछ ।
६६. सडक, यातायात तथा पुल-पुलेसाहरूको उपरोक्त कार्यहरू संघिय तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वय तथा साझेदारीमा समेत सञ्चालन हुने गरी रु. ६ करोड १२ लाख विनियोजन गरेको छु ।

ख. सिंचाई, खानेपानी तथा सरसफाई:-

६७. प्रदेश तथा संघिय सरकारसँगको समन्वयमा गोतामकोट बृहत खानेपानी तथा सिंचाई योजना पूरा गरिनेछ । नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा एक घर एक धारा खानेपानी तथा सिंचाई कार्यक्रमका लागि संघ तथा प्रदेश सरकारसँग आवश्यक पहल गरिनेछ । वडास्तरीय साना ठुला खानेपानी तथा सिंचाई आयोजनाहरूलाई पनि प्राथमिकता दिइनेछ ।
६८. किबी तथा ओखर पकेट लगायतका अन्य फलफूल क्षेत्रमा साना सिंचाई आयोजनाहरू संचालन गरिनेछ ।
६९. सिंचाई खानेपानी तथा सरसफाईको क्षेत्रका उपरोक्त कार्यक्रमका लागि रु. ५ करोड रुपैया व्यवस्था गरेको छु ।

ग. विद्युत तथा वैकल्पिक ऊर्जा :-

७०. नेपाल विद्युत प्रधिकरणसँगको समन्वयमा नगरपालिकाका सबै वडाहरूमा विद्युतको केन्द्रिय लाईन विस्तारको काम सम्पन्न गरिनेछ ।
७१. विद्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विद्युत आपूर्तिको व्यवस्था गरिनेछ । नगरपालिकाका दुरदराजमा

रहेका विपन्न घरपरिवारको पहिचान गरी वैकल्पिक उर्जाको रूपमा सौर्य विद्युत प्रणाली वितरण गरिनेछ ।

७२. रुकुम (पश्चिम)का सबै स्थानीय तह र नीजि क्षेत्र समेतको लगानीमा निर्माण गर्न लागिएको स्यार्पु हाईड्रो पावर कम्पनीको निर्माणका लागि नगरपालिकाको तर्फबाट अधिकतम शेयर खरिद गरिनेछ ।

७३. विद्युत उत्पादन तथा वैकल्पिक ऊर्जाका उल्लेखित कार्यक्रमहरूको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

घ. सूचना तथा संचार प्रविधि :-

७४. साविक स्यालाखदीको नेटी लेख (थुम)को टावर संचालनमा ल्याउन, घेत्माको टावरमा विद्युत व्यवस्थापन गरि फोर.जी. सेवा संचालन गर्न, राडीज्युला सम्म अप्टिकल फाईबर लाईन पुर्याउन र ल्याण्ड लाइनको वितरण गर्न तथा राडिज्युलामा थप टेलिफोन टावर संचालन गर्न नेपाल टेलिकमसँग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

७५. सामुदायिक विद्यालयहरूलाई प्रविधि मैत्री बनाउन नगरपालिका भित्रका हि सामुदायिक विद्यालयमा इन्टरनेट सेवा जडान गरिनेछ ।

७६. सूचना तथा संचार प्रविधिमा उल्लेखित कार्यक्रमहरूको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

ड. भवन निर्माण :-

७७. राष्ट्रिय भवन संहिता सम्बन्धी मापदण्ड पूर्ण रूपमा पालना गर्दै नक्सपास पास नगरी घर टहरा निर्माण गर्ने कार्यलाई पूर्ण रूपमा निरुत्साहित गरिने छ । विद्यालय लगाएत सबै सार्वजनिक निकायहरूमा भूकम्प प्रतिरोधी पक्की भवन निर्माण गर्ने प्रक्रियालाई निरन्तरता दिइनेछ । नगरपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माणको कार्य यसै वर्ष थालनी गरिनेछ । नगर अस्पतालमा भवन तथा पूर्वाधार निर्माण कार्य जारी राखिनेछ । ज्येष्ठ नागरिक आवास गृह, नगर स्तरिय महिला भवन, सहिद प्रतिष्ठानको भवनको डिजाइन स्टिमेट तयार गरी निर्माण कार्य अगाडी बढाइनेछ ।

७८. भवन निर्माणका उल्लेखित कार्यक्रम संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वय तथा साझेदारीमा सम्पन्न गर्न रु. ६ करोड विनियोजन गरेको छु ।

३) आर्थिक विकासको क्षेत्र:-

क. कृषि तथा पशुपालन :-

७९. "कृषि योग्य जमिनमा पानी र प्रविधि, श्रमिकहरूको सहकार्यमा समाजवाद उन्मुख समृद्धि" भन्ने मूल नारा र ध्येयका साथ कृषि क्षेत्रलाई अगाडि बढाईनेछ । कृषि र पशुपालनलाई नगरपालिकाको आर्थिक बिकासको आधार तथा मेरुदण्डको रूपमा विकसित गरिनेछ ।

विभिन्न तहका सरकारहरूको समन्वयमा निर्माणाधिन सिचाई आयोजनाहरू पूरा गरिनेछ ।

८०. कृषी पेशामा निरन्तर आबद्ध किसान परिवारको हितको लागि कृषि पेन्सन कोष स्थापना गरिनेछ ।

८१. नगर कृषि तथा पशु सेवा केन्द्रको सबलीकरण, आम रूपमा सिचाईको व्यवस्थापन र प्रविधिको प्रयोग तथा नश्ल सुधारमा लगानी केन्द्रित गरिनेछ ।

८२. समग्र कृषि उत्पादनको क्षेत्रलाई निर्यातमुखी बनाइनेछ । गाई/भैसी र भेडा/बाखाको फर्म विकासमा जोड गरिनेछ ।

८३. ब्लु बेरी तथा रोज मेरी लगायत विभिन्न फलफूलका विरुवाहरूको पकेट क्षेत्र निर्माण गरिनेछ ।

८४. खोप तथा किटनाशक औषधीहरूको वितरण, नश्ल सुधार जस्ता कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

८५. नगरपालिका भित्र रहेका रैथाने वालीहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन र सदुपयोगका लागि उपयुक्त कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

८६. जनयुद्धको क्रममा जनसत्ताद्वारा रजिष्ट्रेसन गरीएका घर जग्गाहरूको मालपोत कार्यालयमा अद्यावधिक गर्ने क्रममा वा अद्यावधिक नभई आर्थिक नोक्सानी व्यहोर्नु परेका किसानहरूलाई कृषी तथा पशुपालन व्यवसाय सञ्चालनका लागि केही अनुदान दिने व्यवस्था गरेको छु ।

८७. कृषी तथा पशुपालनका उल्लेखित कार्यक्रमका लागि रु. ३ करोड ७७ लाख ५६ हजार विनियोजन गरेको छु ।

ख. उद्योग तथा वाणिज्य :-

८८. "स्थानीय स्रोत साधन र सीपमा आधारित उद्यममा वृद्धि, आठविसकोट नगरमा स्वरोजगार सहितको समृद्धि"

को मूल नारामा आधारित स-साना परम्परागत उद्योगहरूलाई आधुनिकीकरण गर्दै स्वरोजगार सृजना हुने गरि नयाँ उद्यमीहरूको सिर्जना र प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

८९. बजार भाउ तथा महंगी नियन्त्रण गर्न र गुणस्तरीय उपभोग्य सामाग्रीको बिक्रीवितरण हुने ब्यवस्था गर्न बजार अनुगमन कार्यमा जोड दिइनेछ ।

९०. संघीय तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा कर्णाली गार्मेन्ट, कर्णाली ड्राइफुड लगायतका निर्माणाधिन उद्योगहरूलाई यसै वर्ष भित्र सञ्चालनमा ल्याईनेछ । कर्णाली वेभरेज, स्यार्पू कृषी कम्पनी र काष्ठ उद्योगमा नगरपालिकाले लगानी गरी मुनाफा लिई नगरपालिकाको आम्दानी बढाउने कुरा सुनिश्चित गरिनेछ ।

९१. संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वयमा वडा नं. १२ मा उद्योग ग्रामको स्थापनाको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।

९२. नगरपालिकाको केन्द्रमा नगरपालिकाभित्र उत्पादन भएका वस्तुहरूको बिक्रीवितरणको लागि आठविसकोट कोसेली घर निर्माण गरी सञ्चालनमा गरिनेछ ।

९३. उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्रका उल्लेखित कार्यक्रमका लागि रु. १ करोड ८ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

ग. संस्कृति तथा पर्यटन:-

९४. परम्परागत लोक संस्कृतिको संरक्षण र विकासको लागि विभिन्न प्रतियोगिताहरूको आयोजना, वाद्यवादनका सामाग्री हस्तान्तरण लगायतका कार्यक्रमहरू गरिनेछ ।

९५. सामाजिक कार्य र संस्कारहरूको कार्यान्वयन सहजताको लागि शव विसर्जन स्थल निर्माण गरिनेछ ।

९६. संघ तथा प्रदेश सरकारको समन्वय तथा साझेदारीमा आत्रेय ऋषिको मन्दिर निर्माण, साईकुमारी मन्दिर तथा काँडा दह क्षेत्रको बिकास, राडिज्युलामा लक्ष्मीनारायणको मन्दिर निर्माण तथा अन्य केहि स-साना मन्दिर तथा राडिज्यूला लगायतका स्थानहरूमा चर्चहरूको संरक्षण तथा पुननिर्माण गरिनेछ ।

९७. संस्कृति तथा पर्यटन क्षेत्रका उल्लेखित कार्यक्रमका लागि रु. २ करोड ६८ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

घ. सहकारी, गरिबी निवारण तथा रोजगार ब्यवस्थापन :-

९८. सहकारीहरूलाई प्रोत्साहन गर्दै उत्पादनमूलक क्षेत्रको मुख्य संगठन तथा समाजवाद उन्मुख अर्थब्यवस्थाको आधारको रूपमा विकसित गर्दै लगिनेछ ।

९९. गरिबी निवारणको लागि श्रम सहकार्य समूहहरू मार्फत सहूलियतपूर्ण कर्जा उपलब्ध गराई विभिन्न कृषि तथा पशुपालन व्यवसायहरूलाई प्राथमिकताको साथ सञ्चालन गरिनेछ ।

१००. कोरोना महामारी समेतले सृजना गरेका रोजगारी क्षेत्रमा समस्याहरू समाधान गर्न विषेश पहल गरिनेछ । स्वरोजगार मूलक उद्यमहरूको बिकासमा जोड गरिनेछ । सार्वजनीक निर्माणको क्षेत्रमा रोजगारी सृजना हुने गरि ब्यवस्थापन गरिनेछ । प्रधानमन्त्री तथा मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको प्रभावकारी संयोजन गर्न रोजगार ब्यवस्थापन गर्न रोजगार सूचना तथा ब्यवस्थापन इकाई खडा गरी संचालन गरिनेछ ।

१०१. सहकारी, गरिबी निवारण तथा रोजगार ब्यवस्थापन क्षेत्रका उल्लेखित कार्यक्रमका लागि रु. ४ करोड बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

५) संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाह :-

क. संगठनात्मक विकास तथा मानव संशाधन, संस्थागत क्षमता विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन :

१०२. सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सेवामूखी, छरितो तथा पेशागत अनुशासनप्रति प्रतिबद्ध बनाईनेछ । सेवा प्रवाहलाई छरितो बनाउन प्रविधिको प्रयोगमा विषेश जोड गरिनेछ । भ्रष्टाचारजन्य गतिविधि वा मनोमानी खर्च लेखने एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको लापरवाहीपूर्ण प्रयोग गर्ने प्रवृत्तिप्रति शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

१०३. बजेट र सबै सार्वजनिक सम्पत्ति हामीले संरक्षण र सहि सदुपयोग गर्नु पर्ने जनताको नाँसो हो । यस प्रति लोभ देखाउने वा कुदृष्टि राख्ने जो कोहिलाई कार्वाहीको प्रक्रियामा लगिनेछ ।

१०४. सबै सार्वजनिक खरिद प्रक्रियाहरूलाई पूर्णत प्रतिस्पर्धात्मक बनाईनेछ । सार्वजनिक निर्माणको कार्यमा जनसहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ

- । सार्वजनिक सुरक्षाको प्रबन्ध गर्न सुरक्षा संयन्त्रको परिचालन र सहकार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
१०५. यस नगरपालिकामा कार्यरत सबै कर्मचारीहरूको मासिक तलवमा रु. २ हजारका दरले वृद्धि गरीनेछ । नगर प्रहरीको रासन भत्तामा वृद्धि गरि नेपाल प्रहरीले पाउने रासन भत्ता बराबर बनाइनेछ । कर्मचारीहरूलाई प्रदेश सरकारले तोके बमोजिम अनिवार्य रूपमा भ्रमणमा पठाउन पर्यटन भ्रमण काजको व्यवस्था गरेको छु ।
१०६. सबै खाले कर्मचारीहरूको भर्ना, छनौट, नियुक्ति र पदस्थापनलाई पूर्ण रूपमा प्रतिस्पर्धात्मक बनाइनेछ । कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनका आधारमा कर्मचारीको वृत्ति विकास अन्तर्गत दण्ड र पुरस्कारको नीति अवलम्बन गरिनेछ । अनावश्यक देखिएका कर्मचारीहरूको दरबन्दी तथा सेवासुविधा समेत कटौती गरिनेछ ।
१०७. सूचना तथा तथ्यांक व्यवस्थापनको कार्यलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । सबै शाखा तथा वडा कार्यालयहरूबाट भएका कामहरूको मासिक प्रतिवेदन तोकिएको समयमै हुने व्यवस्था

गरिनेछ । कार्यालय व्यवस्थापनलाई थप चुस्त दुरुस्त बनाइनेछ ।

१०८. कार्यसम्पादन क्षमता अभिवृद्धिको लागि विभिन्न पेशागत तथा क्षमता विकास तालिमहरू संचालन गरिनेछ । प्राविधिक सेवाका कर्मचारीहरूलाई विभिन्न स्तरका तालिममा सहभागि हुने व्यवस्था मिलाइनेछ । कर्मचारीहरूको मनोबल र उत्प्रेरणा बढाउन वृत्ति विकास कार्यक्रम अन्तर्गत विमा, औषधोपचार, कर्मचारी कल्याण कोष र अवकास कोषको व्यवस्था गरिनेछ । नगरपालिकामा लामो समयदेखी अस्थायी/करार सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१०९. कोभिड-१९ को संक्रमण रोकथाम तथा न्यूनिकरणका लागि अग्रपङ्क्तिमा रहेका राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई नगर कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार हुने गरी मासिक प्रोत्साहनका लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ । कार्यालयको कामकाजको लागि अतिरिक्त समयमा खटिने कर्मचारीलाई थप प्रोत्साहित गरिनेछ ।
११०. सामाजिक उत्तरदायित्वको लागि सार्वजनिक सुनुवाई तथा सबै कामकाजको सार्वजनिककरणको व्यवस्था

गरिनेछ । सार्वजनिक जवाफदेहिताको लागि सार्वजनिक सूचना प्रवाहका माध्यमहरू, रेडियो, छापा, मिडिया, सामाजिक संजाल आदिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

१११. राज्यको चौथो अंगको रूपमा रहेको पत्रकारिता क्षेत्रको विकास तथा प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।

११२. संगठनात्मक विकास तथा मानव संशाधन, संस्थागत क्षमता विकास, सार्वजनिक सेवा प्रवाह र सुशासन क्षेत्रका उल्लेखित कार्यक्रमका लागि १४ करोड ८५ लाख ४६ हजार बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

ख. सरकारी तथा गैर सरकारी संस्था:-

११३. नगरपालिका क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने विभिन्न तहका सरकारहरूको योजना तथा कार्यान्वयनको अवस्थाको अनिवार्य अभिलेखिकरणको व्यवस्था गरिनेछ । ती योजनाहरूको अनुगमन तथा मुल्यांकनमा नगरपालिकाको सहभागिता हुने व्यवस्था गरेको छु ।

११४. सबै गैर-सरकारी क्षेत्रका संघ संस्थाहरूले नगरपालिकामा कार्यान्वयन हुने आयोजनाहरूको बजेट तथा कार्यक्रम नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराउने प्रबन्ध गरेको छु ।

११५. सरकारी तथा गैर सरकारी संस्था क्षेत्रका उल्लेखित कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

ग. समन्वय तथा सहकार्य :-

११६. संघ, प्रदेश र स्थानिय तह तथा विभिन्न संघ संस्थाहरू बीच समन्वय, सहकार्य र सह अस्तित्वको अवस्था सृजना गर्न सके मात्र संघिय व्यवस्था भित्र जनताका अपेक्षाहरू सजिलोसंग पूरा गर्न समन्वय इकाई बनाईन्छ । यस कार्याकालागि राष्ट्रिय परिचय-पत्र तथा पञ्जिकरण विभाग, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु ।

सभा अध्यक्ष महोदय,

११७. अब म, माथि प्रस्तुत गरिएका नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेटको विनियोजन र स्रोत व्यवस्थाको अनुमान सम्बन्धी योजना पेश गर्दछु ।

११८. आगामी आर्थिक वर्षको लागि रू. ८५ करोड २० लाख ६२ हजार २ सय ४० मात्र विनियोजन गरेको छु । कुल विनियोजन मध्ये चालुतर्फ रू. ३९ करोड ७४ लाख ७२ हजार मात्र अर्थात् ४६.६५ प्रतिशत र पुँजीगततर्फ रू. ४५ करोड ४५ लाख ९० हजार २ सय ४० रुपैया मात्र अर्थात् ५३.३५ प्रतिशत रहेको छ ।

११९. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरूमध्ये आन्तरिक राजश्व र आर्थिक वर्ष २०७७।०७८ को मौज्दात गरी रू. ३ करोड ८५ लाख अर्थात् ४.५१ प्रतिशत, संघीय सरकार वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट रू. ११ करोड ३४ लाख अर्थात् १३.३० प्रतिशत, संघीय सःशर्त अनुदानबाट (चालु) रू. २२ करोड ७७ लाख

अर्थात् २६.७२ प्रतिशत, संघीय सःशर्त अनुदानबाट (पूजीगत) रू. १ करोड १९ लाख अर्थात् १.३९ प्रतिशत, संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँटबाट रू ११ करोड २६ लाख ९९ हजार अर्थात् १३.२२ प्रतिशत, संघीय समपूरक अनुदानबाट रू १ करोड ३९ लाख अर्थात् १.६३ प्रतिशत, संघीय विशेष अनुदानबाट रू १ करोड ६६ लाख अर्थात् १.९४ प्रतिशत, संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने अन्य अनुदान रू. १३ करोड अर्थात् १५.२५ प्रतिशत, प्रदेश सरकार वित्तीय समानीकरण अनुदान रू १ करोड २१ लाख ७७ हजार अर्थात् १.४२ प्रतिशत, प्रदेश राजश्व बाँडफाँटबाट रू १६ लाख ८६ हजार २ सय ४० मात्र अर्थात् ०.१९ प्रतिशत, प्रदेश सरकार सःशर्त अनुदानबाट रू २ करोड १५ लाख अर्थात् २.५२ प्रतिशत, प्रदेश सरकार समपूरक अनुदानबाट रू १ करोड ५० लाख अर्थात् १.७६ प्रतिशत, प्रदेश सरकार विशेष अनुदानबाट रू ७० लाख अर्थात् ०.८२ प्रतिशत, प्रदेश

सरकारबाट प्राप्त हुने अन्य अनुदानबाट रु १३ करोड मात्र अर्थात् १५.२५ प्रतिशत व्यहोर्ने प्रक्षेपण गरेको छु ।

अध्यक्ष महोदय,

१२०. आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ का लागि आन्तरिक राजश्व परिचालन नीतिका उद्देश्य निम्नानुसार रहेका छन् :—

क. संविधान बमोजिम स्थानीय तहलाई प्राप्त राजश्व सम्बन्धि अधिकारको प्रयोग गर्दै नगरपालिकालाई आर्थिक रूपमा समृद्ध एवम् आत्मनिर्भर बनाउन राजश्वका सबै संभावना र क्षेत्रहरूको खोजी गर्दै प्रगतिशील र समतामूलक ढंगले करका दरहरू निर्धारण गर्ने,

ख. सम्पत्ति कर, घर बहाल कर र व्यवसाय करलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्दै यसलाई व्यवस्थित र वैज्ञानिक बनाउन सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गर्ने,

ग. राजश्व छलि र चुहावट हुन नदिन आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्दै कर प्रशासनलाई चुस्तदुरुस्त तुल्याउन

उत्प्रेरणात्मक र दण्डात्मक दुवै तरिकाहरू अवलम्बन गर्ने,

घ. करदाता शिक्षालाई व्यापक रूपमा फैलाउँदै कर सम्बन्धी सचेतनाको विकास गर्ने

ङ. सबै प्रकारका आर्थिक कृयाकलापलाई करको दायरामा ल्याई कर तिर्ने प्रवृत्तिमा जोड दिने ।

१२१. माथि उल्लेखित राजश्व परिचालन नीति सम्बन्धी उद्देश्य हासिल गर्नको लागि देहाय बमोजिमका नीति तथा कार्यक्रमहरू अवलम्बन गरिनेछन् :—

(क) करदातालाई बैंक मार्फत कर दाखिला गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

(ख) कर प्रणालीका प्रक्रियागत सरलीकरणका लागि प्रशासनिक, कानूनी तथा प्राविधिक विषयहरूमा एकरूपता र स्पष्टता हुने गरी सुधारको प्रस्ताव तयार पारी लागू गरिनेछ ।

(ग) सार्वजनिक सेवा र राजश्वविचमा तादाम्यता कायम गर्दै कर नतिर्ने व्यक्ति वा नागरिकलाई कर नतिरेसम्म सार्वजनिक सेवाबाट वञ्चित गराउने एवम् कुनै पनि उपभोक्ता समिति, समूह, सहकारीमा कामकाज गर्न वा सदस्य

हुन अयोग्य हुने नीतिको अवलम्बन गरिनेछ

।

- (घ) करदाताले तिरेको सबै करको जानकारी दिने गरी एकीकृत करदाता कार्ड बनाई लागू गरिनेछ र सोही कार्डको आधारमा सेवाप्रवाह र विकास निर्माणका कार्यमा संलग्न हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- (ङ) करको दरभन्दा करको दायरा विस्तारलाई प्राथमिकता दिई कराधारलाई थप फराकिलो बनाउँदै लगिनेछ ।
- (च) करदाता तथा आम नागरिकका लागि सूचनामूलक एवं सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी करदाता शिक्षा कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । यस्तो शिक्षा, सूचना र सचेतना सम्बन्धी कार्यहरू आवश्यकता अनुसार निजी, गैरसरकारी, उपभोक्ता हितकारी एवम् पेशागत संघसंस्थाहरू समेतको सहभागिता र समन्वयमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- (छ) विद्यालयहरूमा विभिन्न तहका पाठ्यक्रममा आवश्यकताअनुसार नेपालको कर प्रणाली तथा स्थानीय कर सम्बन्धी विषय समावेश गर्न आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।

(ज) राजस्व संकलनको लागि आवश्यक जनशक्ती प्रक्षेपण गरी परिचालन गरिनेछ ।

(झ) कर संकलनमा जिम्मेवार पदाधिकारी एवम् कर्मचारीहरूलाई तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ञ) कर संकलनलाई व्यवस्थित बनाउन सुरुमा उत्प्रेरणात्मक उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ तर कर छलि गर्ने वा नतिर्ने प्रवृत्तिको लागि दण्डात्मक नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

अध्यक्ष महोदय,

१२२. बजेट छलफलको क्रममा आ—आफ्नो तर्फबाट सुझाव दिनु हुने सम्पूर्ण पदाधिकारी, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, बुद्धिजीवि, स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ, नागरिक समाज, पत्रकार, सञ्चारकर्मी तथा सामुदायिक संस्था सबैमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

१२३. यो बजेट तथा कार्यक्रम निर्माणमा बिशेष मार्गदर्शन गर्नु हुने गर्नुहुने पूर्व गृहमन्त्री माननीय श्री जनार्दन शर्मा (प्रभाकर), कर्णाली प्रदेश सरकारका आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री माननीय श्री गोपाल शर्मा (अनल), यस नगरपालिकाको विकास र समृद्धिको

लागि विशेष पहल गर्नु हुने प्रदेश सभा सदस्य माननिय श्री रातो कामी (आर.टी.) ज्यु लगायतका जनप्रतिनिधीहरूलाई यो अवसरमा यहाँका जनताको तर्फबाट हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

१२४. अन्त्यमा, नगरको विकास र समृद्धिमा निरन्तर सद्भाव र सहयोग पुऱ्याउने आम नागरिक, करदाता, सरकारी, गैरसरकारी तथा सामुदायिक संस्थाहरुप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै बजेटको सफल कार्यान्वयनमा सबैको खुला सहयोगको अपेक्षा गर्दछु ।

मिति : २०७८/०३/१० गते

----- धन्यवाद -----